

MAREA UNIRE - DE LA INTELIGIBILUL ISTORIC LA AMBIGUUL SIMȚIRII

Vasile BOLD,
*profesor de istorie și educația civică,
Colegiul de Industrie Ușoară, mun. Bălți*

Summary

In the article below the author reflects on the event of December 1, 1918 - The Great Union, which wrote a separate page in the history of Romanians. According to the study, the greatness of the event lies in the fact that although led by the political leaders, who wrote, explained, fought, it represents a historical fact of the entire Romanian nation, willed, lived and made aware. An important role played by the crystallization of national consciousness over time, which allowed the identification of all Romanians as a people, distinct through language, traditions, conscience, destiny, authentic national values, territory, faith and ideology. The study emphasizes that the national education system must be considered one of the priority areas, which, in fact, is and should be the main promoter of national identity and unity, culture and social welfare.

Keywords: *origins, ancestry, nationality, identity, national unity, national education*

Marea Unire din 1918 a fost și va rămâne o pagină aparte a istoriei românești. Măreția sa stă în faptul că desfășurarea unității naționale nu este opera unui om politic, a unui guvern sau a unui partid: este fapta istorică a întregii națiuni române, realizată în putere, din străfundurile conștiinței unității neamului, un elan controlat de fruntașii politici, pentru a-i călăuzi cu inteligență politică remarcabilă spre țelul dorit. „Nu o victorie militară a stat la temelia României Mari, ci actul de voință al națiunii române de a-i da armătura teritorial - instituțională, care este statul național”²³⁵.

În această zi, scria Nicolae Iorga, „a sosit un ceas pe care-l așteptăm de veacuri, pentru care am trăit întreaga noastră viață națională, pentru care am muncit și am scris, am luptat și am gândit. A fost ceasul în care cerem și noi lumii dreptul de a trăi pentru noi, dreptul de a nu da nimănui ca robi rolul oștenilor noastre”²³⁶.

Conștiința unității de neam a românilor a fost consolidată de permanentele și multiplele relații politice, militare, economice și culturale între țările române de-a

²³⁵ Constantiniu F. *Marea Unire a românilor. Decembrie 1918*. În: *Tribuna învățământului*, nr.2 din 24 octombrie 2018, București, p. 21.

²³⁶ Nicolae Iorga. *Istoria românilor*. București: Univers Enciclopedic, 1937, vol. IV, p. 137.

lungul întregului ev de mijloc. Secolul a XIV-lea, denumit și „secolul naționalităților”, a adus în spațiul românesc o nouă realitate, cea a națiunii române, în cadrul căreia s-a cristalizat conștiința unității naționale, cea a destinului comun – trecut, prezent și viitor.

Pentru a aborda subiectul în cauza, mai întâi de toate, ar fi necesar să definim expresia de *unitate națională a unui popor*, fiindcă aceasta este o construcție care se asociază în mod direct cu termenii de *identitate națională*, *demnitate națională*, *idee națională* – toți reprezentând același sens și conținut prin care se manifestă sentimentul și atitudinea omului față de diversitatea valorilor naționale. La rândul lor, valorile naționale sunt conținutul propriu ce aparține unui popor, unei națiuni, unui stat. „Deci totul ce are tangență cu îmbinarea de cuvinte *național* este conținutul și centrul de legătură ce ține în corelație identitatea unui popor și nemijlocit, ține într-o corelație unitară toate domeniile de activitate umană și socială ale acestuia”²³⁷. Prin urmare, pe lângă identitatea și unitatea națională, trebuie să fie prezent, în mod constant, și sentimentul autentic al poporului, al cetățeanului față de întreaga complexitate a valorilor naționale, deoarece toate aceste fenomene sunt procese identitare ce includ în sine limba de comunicare vorbită, tradițiile și cultura națională, valorile autentice naționale, teritoriul, credința și ideologia.

Aici este foarte important ca un popor să știe a-și recunoaște originile de neam, de naționalitate, de identitate. În cazul societății românești, s-ar impune necesitatea de a promova cât mai corect ideea de coexistență între membrii societății, și respectiv, cea de conștientizare a proceselor identitare de importanță vitală și coabitarea socială. Este necesar să trezim în oameni marea credință în valorile naționale, în valorile spirituale ale omenirii și, în mod prioritar, să înlăturăm răul și ura, fenomene ce afectează destul de grav omul care este traumatizat zilnic din cauza nedreptăților sociale și condițiilor vulnerabile de existență. Ar trebui în acest sens să ne conducem de cuvintele sacre ale lui Immanuel Kant: „omul nu poate deveni om decât numai prin educație”²³⁸.

Pentru Republica Moldova ar fi bine să creăm o imagine și mai transparentă. Pentru a influența pozitiv dezvoltarea socială și spirituală, ar urma ca sistemul de învățământ național să fie considerat unul dintre domeniile prioritare, care, de fapt, este și trebuie să fie principalul promotor al identității și unității naționale, al culturii și al bunăstării sociale. La acest subiect putem sublinia următoarele: un sistem educațional autentic este acea forță care educă și re-educă orice individ al societății, determină importanța omului în societate, dezvoltă și formează orice domeniu de activitate pentru economia națională, promovează valorile identitare

²³⁷ G. Marfea. *Centenarul Marii Uniri*. București: Olimpus, 2018, p. 2.

²³⁸ Ina Botnari, Otilia Dandara ș. a. *Educația civică*. Chișinău: Cartier, 2014, p. 23.

- culturale - spirituale, ca parte componentă a dezvoltării umane și sociale în termeni de cultură civilizată.

Într-un asemenea context, scopul principal al sistemului de învățământ ar trebui să fie centrat în totalitate pe formarea unei personalități adecvate, unde responsabilitatea propriei dezvoltări să fie în competiție doar cu sine însăși și nu cu întreaga societate. Prin instruirea și educarea corectă, cu accente clare pe valorile naționale, omul poate fi educat și re-educat în limitele celor mai umane caracteristici și responsabilități. Este necesar doar a remodela sau completa cursul existent al proceselor educaționale, acestea fiind orientate mai mult spre umanitarism, corectitudine și transparență totală. Numai în așa mod se va produce schimbarea corespunzătoare. Numai în așa mod vor fi puse bazele de formare a unui mediu social sănătos și dezvoltat, întemeiat pe relații interumane de valoare. Respectiv, prin metodele și educația scontate se va dezvolta la cetățean sentimentul autentic față de valorile naționale²³⁹. În caz contrar, prin neglijarea și neconștientizarea adecvată a fenomenului de unitate națională, s-ar putea induce, în mod direct, mai multe dezavantaje sociale precum: dezmembrarea societății, ruina tradițiilor naționale, încetinirea cursului de dezvoltare ș.a. Aici este cazul de menționat că prin sentimentul autentic de apartenență la entitatea națională se va dezvolta și mai puternic fenomenul de conștiință națională, acesta fiind forma superioară a gândirii prin care omul, prin propriul comportament, reflectă corect realitatea înconjurătoare. Deci pentru a motiva și a educa omul și, nemijlocit, pentru a valorifica corect fenomenul de unitate și credință națională, ar urma să definim corect și următorul aspect: cine ar trebui să dețină rolul principal în societate pentru a realiza și promova toate acestea.

Mai întâi de toate, trebuie să concretizăm faptul că fenomenul de unitate și credință națională sunt valori inestimabile. Însă, pentru a educa un om, o societate, un popor prin sentimentul de unitate și de credință națională, rolul fundamental trebuie să-i revină școlii, cadrului didactic, familiei și, în mod special, societății civile și statului, organe care trebuie să promoveze și să urmeze o politică nespuse de corectă în procesele respective, toate fiind corelate cu fenomenul de identitate națională.

Pentru evenimentul național deosebit referitor la cei 100 de ani de la Marea Unire (27 martie 1918 - 27 martie 2018), ar urma să promovăm cu cea mai mare sfînțenie verticalitatea națiunii române și verticalitatea celor mai sacre valori naționale românești, luând în considerație relatările susmenționate. Pe parcursul a 100 de ani de existență de la Marea Unire, societatea noastră a traversat perioade istorice cu multe încercări, care au dus la prosperarea, dar și la diminuarea evoluției

²³⁹ G. Marfea. *Centenarul Marii Uniri*. București: Olimpus, 2018, p. 3.

societății. Între timp, s-a consolidat și mai puternic sentimentul pentru țara românească, pentru valorile naționale românești, aspecte ce trebuiesc onorate cu devotament de către toate generațiile în creștere. Astfel, prin procesele istorice, un popor se recunoaște ca identitate națională, în consecință, formând acea parte a valorilor care cuprinde întregul sistem social uman în evoluție, context în care „unirea a fost o încoronare a unei mișcări naționale benevole idealiste și dezinteresate. Condițiile puse de Sfatul Țării în actul Unirii, prezintă cea mai bună dovadă a unui contract benevol”²⁴⁰.

Societatea românească este obligată să promoveze în continuare corect valorile naționale, valorile autentice ale umanității, valorile spirituale care sunt esențiale în dezvoltarea umană și socială. Stăruințele Imperiului Rus nu au reușit să atingă în Basarabia scopurile dorite. „În tot cursul dominației rusești în Basarabia s-a păstrat cultura românească străină rușilor. Basarabia a rămas o puternică fortăreață spirituală a romanismului, provincie cu caracter românesc”²⁴¹.

Fără păstrarea culturii românești, a acestei permanente reale etnopsihologice românești în Basarabia sub dominație rusească, nu ar fi fost posibilă Unirea Basarabiei cu Regatul României, cu toate împrejurările favorabile ale conjuncturii interne rusești sau de ordin politic extern. Înfăptuirea statului național a permis națiunii române să-și pună în valoare energiile, capacitățile sale creatoare în slujba progresului economic al dezvoltării științei, învățământului și culturii. Evoluând în cadrul regimului de democrație parlamentară, România s-a înscris în anii interbelici pe traiectoria unei vieți moderne, aducându-și pe plan internațional o contribuție substanțială la opera de pace și securitate.

„Noi, ca români, trebuie să ne gândim că în mâna stângă avem tăria lui Mihai Viteazu, iar în mâna dreaptă avem forța lui Ștefan cel Mare, și deci ne putem întrece cu oricine”²⁴². Trebuie să rămânem fideli față de înaintașii noștri, cărora le datorăm cel mai scump lucru din viața unui neam: libertatea națională; prin urmare, chiar dacă suntem foarte ocupați, nu trebuie să neglijăm istoria națională, trebuie să citim în cărțile de istorie despre curajul pe care l-au avut românii dinaintea noastră, să ne întrebăm dacă noi mai avem forță și să nu uităm să simțim obiceiurile și tendința noastră românească. „Suntem conștienți că ce se întâmplă în jurul nostru ne influențează, dar să nu uităm cine suntem și de unde ne tragem, care este originea noastră, să demonstrăm celorlalte popoare că suntem și noi cineva și avem merite și demnitatea noastră și că putem fi la înălțime”²⁴³.

²⁴⁰ Alexandru Boldur. *Istoria Basarabiei*. Chișinău, vol. II, p. 478.

²⁴¹ Nicolae Iorga. *Istoria românilor*. București: Univers Enciclopedic, 1937, vol. IV, p. 121.

²⁴² Scurtu I., *Alba Iulia*Decembrie 1918*, București: Sport-Turism, 1988, p. 192.

²⁴³ Sorin I., *Ce înseamnă Centenarul Marii Uniri?*, în *Tribuna Învățămintului*, nr. 2 din 24 octombrie 2018, București, p.43.

O scurtă privire aruncată asupra hărții României din anul 2018 și a celei din 1918 ne arată că bucuria centenarul Marii Unirii nu poate fi deplină. România nu mai arată ca acum a 100 de ani, după Marea Unire. Pe 28 iunie 1940, în urma Pactului Ribbentrop-Molotov, România este sfâșiată din nou și pierde Basarabia și Ținutul Herței. Umbra acelei zile tragice pentru România este încă resimțită de întreaga suflare românească. Comemorarea Centenarului României, pe lângă o sărbătoare plină de bucurie, trebuie să fie și un motiv de reflecție, dar, mai ales, de conștientizare că e de datoria noastră să refacem ceea ce au pus în operă românii în ziua de grație - 1 decembrie a anului 1918.

Bibliografie selectivă:

1. F. Constantiniu. *Marea Unire a românilor. Decembrie 1918*. În *Tribuna învățământului*, București, nr. 2 din 24 octombrie 2018.
2. Alexandru Boldur. *Istoria Basarabiei*. Chișinău, 1992, vol. II.
3. Ina Botnari, Otilia Dandara ș.a. *Educația civică*. Chișinău: Cartier, 2014.
4. Ion Bulei. *Scurtă istorie a românilor*. București: Meronia, 1996.
5. Nicolae Iorga. *Istoria românilor*. București: Univers Enciclopedic, 1937, vol. IV.
6. G. Marfea. *Centenarul Marii Uniri*. București: Olimpus, 2018.
7. Ioan Scurtu. *Alba Iulia*Decembrie 1918*. București: Sport-Turism, 1988.
8. Ivan Sorin. *Ce înseamnă Centenarul Marii Uniri?* În: *Tribuna Învățământului*, București, nr. 2 din 24 octombrie 2018.